

Malle Pajula,
toimetaja

Võitlus peade pärast

Praegu on raske olla põhikooli viimase klassi õpilane. Viieteistaastast noort ahvatletakse nii kusagil terendava kõrghariduse kui tasuvat tööd töotavate kutseoskustega.

Õpilaste pärast võistlevad omavahel nii era-, kutse- kui keskkoolid, sest pearahasüsteemis on koolile kasulik võimalikult suur õpilaste arv. Tühjaksjäänud koolimaja võib mõnele kutseõppeasutusele tähendada ka hukkumise algust.

Nii noorelt on raske ise oma võimeid hinnata ja tuleviku üle otsustada. Veel lapseohtu õpilast kramplikult koolis hoidvad pedagoogid ei hoiata ju õppimises nõrgemaid ja keskpäraseid, et nende kõrgkoolilootused on nullilähedased. Seda enam, et ülikoolidesse pääsevad viimasel ajal üha tõenäolisemalt vaid eliitsete gümnaasiumide lõpetajad.

Nii ei saagi keskmikud enne, kui end keskkooli järel töötuks registreerides, teada, et nende koht olnuks hoopis ametikoolis. Üksnes keskkoolitunnistus taskus, on pea võimatu rakendust leida.

Samas on noortel raske valida erinevate ametikoolide vahel, sest nendegi tase on väga erinev. Mõned ajale jalgu jäänud kutsekoolid virelevad sulgemisohus, teiste, kaasaegsete teadmistega lõpetanuid otsivad tööandjad lausa tikutulega taga. Sulgemisohus koolid võivad võtta õpilaste arvu täissaamise nimel aga vastu kõik soovijad. Sissesaamisrõõmus noorele ei tule keegi tõde ütlema.

Seni kuni pole kutsenõustamiskeskusi, tasub noortel kooli valides ise vastuvõtulaua taga kiuslikke küsimusi esitada. Esimene neist oleks – kas eelmise aasta lõpetajad said tööd? Tööturg näitab kooli taseme selgemalt kätte kui kaunis reklaam.

Samuti tasub noortel enne kooli valimist mõelda, kas nad tahavad tulevikus elada kodukohas või mitte. Kaugema nurga koolis ülikaasaegse tehnikaga autoremontimist õppinud saavad tööd vaid paaris suurlinnas. Nende kodukohta ei jõua autofirmade remonditeenuseid pakkuvad esindused ilmselt niipea.

Paljud kutsekoolid koolitavad noortest eraettevõtjaid, kuid ilma konkreetsemat ametit oskamata on kahekümneaastasel noorel algkapitalita raske firmaomanikuks saada. Sokke kuduvad vanamemmed saavad ka ilma noore kudumisfirma juhatuse esimeheta oma kaubast lahti. Koolis omandatud kondiitri või elektrik amet võimaldab vahel pareminigi paari inimese firma luua.

Põhikooli järel langetatud otsus peab olema kaalutletud ja küps, sest see võib määrata ära kogu tuleviku töökäigu, jõukuse ja staatuse ühiskonnas.